

Test Booklet Code & Serial No.

प्रश्नपत्रिका कोड व क्रमांक

Paper-II

B

DEFENCE AND STRATEGIC STUDIES

Signature and Name of Invigilator

Seat No.

--	--	--	--	--	--	--	--

1. (Signature)

(In figures as in Admit Card)

(Name)

Seat No.

2. (Signature)

(In words)

(Name)

OMR Sheet No.

--	--	--	--	--	--	--	--

(To be filled by the Candidate)

JUN - 16225

Time Allowed : 2 Hours]

[Maximum Marks : 200

Number of Pages in this Booklet : 36

Number of Questions in this Booklet : 100

Instructions for the Candidates

- Write your Seat No. and OMR Sheet No. in the space provided on the top of this page.
- This paper consists of 100 objective type questions. Each question will carry two marks. All questions of Paper II will be compulsory. At the commencement of examination, the question booklet will be given to the student. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as follows :
 - To have access to the Question Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal or open booklet.
 - Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to missing pages/questions or questions repeated or not in serial order or any other discrepancy should not be accepted and correct booklet should be obtained from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the Question Booklet will be replaced nor any extra time will be given. The same may please be noted.
 - After this verification is over, the OMR Sheet Number should be entered on this Test Booklet.
- Each question has four alternative responses marked (A), (B), (C) and (D). You have to darken the circle as indicated below on the correct response against each item.
Example : where (B) is the correct response.

Following wrong methods should not be used as they are not recognised by scanning machine in digitized assessment. Candidate using such method will be responsible for their loss.

- Your responses to the items are to be indicated in the **OMR Sheet given inside the Booklet only**. If you mark at any place other than in the circle in the OMR Sheet, it will not be evaluated. Read instructions given inside carefully.
- Rough Work is to be done at the end of this booklet.
- If you write your Name, Seat Number, Phone Number or put any mark on any part of the OMR Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, or use abusive language or employ any other unfair means, you will render yourself liable to disqualification.
- You have to return original OMR Sheet to the invigilator at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall. You are, however, allowed to carry the Test Booklet and duplicate copy of OMR Sheet on conclusion of examination.
- Use only Blue/Black Ball point pen.
- Use of any calculator or log table, etc., is prohibited.
- There is no negative marking for incorrect answers.

विद्यार्थ्यांसाठी महत्वाच्या सूचना

- परीक्षार्थींनी आपला आसन क्रमांक या पृष्ठावरील वरच्या कोपऱ्यात लिहावा. तसेच आपणास दिलेल्या उत्तरपत्रिकेचा क्रमांक त्याखाली लिहावा.
- सदर प्रश्नपत्रिकेत 100 बहुपर्यायी प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नास दोन गुण आहेत. या प्रश्नपत्रिकेतील सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
- परीक्षा सुरू झाल्यावर विद्यार्थ्याला प्रश्नपत्रिका दिली जाईल. सुरुवातीच्या 5 मिनिटांमध्ये आपण सदर प्रश्नपत्रिका उघडून खालील बाबी अवश्य तपासून घ्याव्यात.
 - प्रश्नपत्रिका उघडण्यासाठी प्रश्नपत्रिकेवर लावलेले सील उघडावे. सील नसलेली किंवा सील उघडलेली प्रश्नपत्रिका स्वीकारू नये.
 - पहिल्या पृष्ठावर नमूद केल्याप्रमाणे प्रश्नपत्रिकेची एकूण पृष्ठे तसेच प्रश्नपत्रिकेतील एकूण प्रश्नांची संख्या पडताळून घ्यावी. पृष्ठे कमी असलेली/कमी प्रश्न असलेली/प्रश्नांचा चुकीचा क्रम असलेली किंवा इतर त्रुटी असलेली सदोष प्रश्नपत्रिका सुरुवातीच्या 5 मिनिटांतच पर्यवेक्षकाला परत देऊन दुसरी प्रश्नपत्रिका मागवून घ्यावी. त्यानंतर प्रश्नपत्रिका बदलून मिळणार नाही तसेच वेळही वाढवून मिळणार नाही याची कृपया विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
 - वरीलप्रमाणे सर्व पडताळून पाहिल्यानंतरच प्रश्नपत्रिकेवर ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेचा नंबर लिहावा.
- प्रत्येक प्रश्नासाठी (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार विकल्प उत्तरे दिली आहेत. त्यातील योग्य उत्तराचा रकाना खाली दर्शविल्याप्रमाणे ठळकपणे काळ/निळा करावा.

उदा. : जर (B) हे योग्य उत्तर असेल तर.

खालील चुकीच्या पद्धती वापरू नये, कारण डिजिटाइज्ड (Digitized) मूल्यांकनात स्कॅनिंग मशीन त्यांना ओळखत नाही. त्या पद्धती वापरून नुकसान झाल्यास त्यास विद्यार्थीच जबाबदार असतील.

- या प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नांची उत्तरे ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेतच दर्शवावीत. इतर ठिकाणी लिहिलेली उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
- आत दिलेल्या सूचना काळजीपूर्वक वाचाव्यात.
- प्रश्नपत्रिकेच्या शेवटी जोडलेल्या कोऱ्या पानावरच कच्चे काम करावे.
- जर आपण ओ.एम.आर. वर नमूद केलेल्या ठिकाणाव्यतिरिक्त इतर कोठेही नाव, आसन क्रमांक, फोन नंबर किंवा ओळख पटेल अशी कोणतीही खूण केलेली आढळून आल्यास अथवा असभ्य भाषेचा वापर किंवा इतर गैरमार्गांचा अवलंब केल्यास विद्यार्थ्याला परीक्षेस आपात्र ठरविण्यात येईल.
- परीक्षा संपल्यानंतर विद्यार्थ्याने मूळ ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिका पर्यवेक्षकांकडे परत करणे आवश्यक आहे. तथापि, प्रश्नपत्रिका व ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेची द्वितीय प्रत आपल्याबरोबर नेण्यास विद्यार्थ्यांना परवानगी आहे.
- फक्त निळ्या किंवा काळ्या बॉल पेनचाच वापर करावा.
- कॅलक्युलेटर किंवा लॉग टेबल वापरण्यास परवानगी नाही.
- चुकीच्या उत्तरासाठी गुण कपात केली जाणार नाही.

JUN - 16225/II—B

JUN - 16225/II—B

Defence and Strategic Studies

Paper II

रक्षा एवं सामरिक अध्ययन

प्रश्नपत्रिका II

Time Allowed : 120 Minutes]
[Maximum Marks : 200

Note : This paper contains **Hundred (100)** multiple choice questions. Each question carrying **Two (2)** marks. Attempt *All* questions.

सूचना : या प्रश्नपत्रिकेत एकूण शंभर (100) बहुपर्यायी प्रश्न दिलेले आहेत. प्रत्येक प्रश्नाला दोन (2) गुण आहेत. सर्व प्रश्न सोडवा.

1. The Strategic Offensive Reduction Treaty (SORT) came into existence in the year :
(A) 2004
(B) 2002
(C) 2006
(D) 2000	1. स्ट्रॅटेजिक ऑफेन्सिव्ह रिडक्शन ट्रीटी (SORT) कोणत्या वर्षात अस्तित्वात आली ?
(A) 2004
(B) 2002
(C) 2006
(D) 2000
2. What is "Total War" ?
(A) An armed conflict between politically organized groups within a state
(B) A form of war conducted by regular uniformed soldiers using conventional weapons
(C) A war fought by irregular troops using hit and run tactics
(D) A war involving all the aspects of the society	2. सर्वेकष युद्ध म्हणजे ?
(A) राज्यातील राजकीयदृष्ट्या संघटित गटामधील संघर्ष
(B) पारंपरिक शास्त्रास्त्रे वापरून सैनिकांचा नियमित गणवेश धारण केलेल्या सैनिकांनी केलेल्या युद्धाचा प्रकार आहे
(C) घात करा आणि पळ या तत्त्वाचा अवलंब करून अनियमित सैन्याने लढलेले युद्ध
(D) समाजातील सर्व घटकांचा समावेश/सहभाग असलेले युद्ध

JUN - 16225/II—B

3. Match the following :

Authors

- (i) Ernest Gellner
- (ii) Anthony D. Smith
- (iii) Benedict Anderson
- (iv) M.S. Golwalkar

Books

- (a) Imagined Communities
- (b) Nations and Nationalism
- (c) We or Our Nationhood Defined
- (d) The Ethnic Origin of Nations

Codes :

- (i) (ii) (iii) (iv)
- (A) (d) (c) (b) (a)
- (B) (a) (b) (c) (d)
- (C) (b) (a) (d) (c)
- (D) (b) (d) (a) (c)

4. Guerilla warfare is :

- (i) An asymmetrical warfare
- (ii) A low intensity warfare
- (iii) A weapon of the weak against strong
- (iv) A protracted armed struggle
- (A) All are correct
- (B) All are wrong
- (C) Only (i), (ii) and (iii) are correct
- (D) Only (ii), (iii) and (iv) are correct

3. जोड्या जुळवा :

लेखक

- (i) अर्नेस्ट गेलनर
- (ii) अँथनी डी. स्मिथ
- (iii) बेनेडिक्ट अंडरसन
- (iv) एम.एस. गोलवालकर

पुस्तकाचे नाव

- (a) इमेजिन्ड कम्युनिटीज
- (b) राष्ट्रे आणि राष्ट्रवाद
- (c) आम्ही आणि आमचे परिभाषित राष्ट्रीयत्व
- (d) राष्ट्रनिर्मितीचे वांशिक मूळ

संकेतांक :

- (i) (ii) (iii) (iv)
- (A) (d) (c) (b) (a)
- (B) (a) (b) (c) (d)
- (C) (b) (a) (d) (c)
- (D) (b) (d) (a) (c)

4. गनिमी युद्धपद्धती म्हणजे :

- (i) ए असिमेट्रीकल वॉरफेअर
- (ii) लो इनटेनसिटी वॉरफेअर
- (iii) ए वेपन ऑफ द विक अगेन्स्ट स्ट्रॉंग
- (iv) प्रोट्रेक्टेड ऑर्डर्ड स्ट्रगल
- (A) सर्व पर्याय बरोबर
- (B) सर्व पर्याय चूक
- (C) फक्त (i), (ii) आणि (iii) बरोबर
- (D) फक्त (ii), (iii) आणि (iv) बरोबर

JUN - 16225/II—B

5. Which sentence is not true about multiculturalism ? (A) A descriptive and a normative term (B) It refers to cultural diversity (C) It implies a positive endorsement of communal diversity (D) It refers to cultural and ethnic assertion 6. What is “Collateral Damage” ? (A) Intended damage (B) Unintended damage (C) Legitimate damage (D) Wilful damage 7. Who among the following first used the theory of “Just War” ? (A) Cicero (B) St. Augustine (C) St. Thomas Aquinas (D) Michael Walzer 8. First strike capability means : (A) The capacity to use nuclear missiles pre-emptively to destroy the enemy missile (B) The capacity to use nuclear missiles aimed at the enemy’s industrial centers (C) The capacity to use nuclear missiles aimed at enemy’s population (D) All of the above	5. बहुआयामी संस्कृतीबद्दल कोणते विधान सत्य नाही ? (A) वर्णनात्मक आणि मानक संज्ञा (B) सांस्कृतिक विविधतेचा संदर्भ देते (C) सांप्रदायिक विविधतेचे सकारात्मक समर्थन सूचित करते (D) सांस्कृतिक आणि वांशिक प्रतिपादनाचा संदर्भ देते 6. सामूहिक विनाश म्हणजे काय ? (A) हेतुपूर्क विनाश (B) विना-हेतुपूर्क विनाश (C) कायद्याच्या दृष्टिकोनातून केलेला विनाश (D) इच्छेनुसार साध्य केलेला विनाश 7. खालीलपैकी कोणी प्रथमच “जस्टवॉर” या सिद्धान्ताची अंमलबजावणी केली ? (A) सिसिरो (B) संत ऑगस्टीन (C) संत थॉमस अक्वीनस् (D) मायकल वॉलझर 8. प्रथम आघात क्षमता म्हणजे : (A) शत्रूचे क्षेपणास्त्र नष्ट करण्यासाठी प्रथम-शत्रू आक्रमण करेल त्याच्या अगोदरच आपला आण्विक क्षेपणास्त्राचा वापर करून त्याची क्षेपणास्त्रे नष्ट करणे (B) शत्रूच्या औद्योगिक केंद्रांना “लक्ष्य” करून आण्विक क्षेपणास्त्रे वापरण्याची क्षमता (C) शत्रूप्रदेशातील नागरीवस्तींना लक्ष्य करून आण्विक क्षेपणास्त्रे वापरण्याची क्षमता (D) वरील सर्व पर्यायांची प्रत्यक्षात अंमलबजावणी

JUN - 16225/II—B

9. Match the following :

Authors

- (i) Michael Walzer
- (ii) Mary Kaldor
- (iii) Martin Van Creveld
- (iv) David Kilcullen

Books

- (a) New Wars and Old Wars
- (b) The Transformation of War
- (c) Just and Unjust Wars
- (d) The Accidental Guerrilla

Codes :

- (i) (ii) (iii) (iv)
- (A) (c) (a) (b) (d)
- (B) (d) (c) (b) (a)
- (C) (c) (d) (b) (a)
- (D) (a) (b) (d) (c)

10. The Treaty of Pelindaba declared :

- (A) Africa to be a nuclear weapon free zone
- (B) Asia to be a nuclear weapon free zone
- (C) South America to be a nuclear weapon free zone
- (D) South Pacific to be a nuclear weapon free zone

9. जोड्या लावा :

लेखक

- (i) मायकल वॉलझर
- (ii) मेरी कालडोर
- (iii) मॉर्टीन व्हॉन क्रेवेल्ड
- (iv) डेविड किलकुल्लन

पुस्तक

- (a) नवीन आणि जुने युद्धे
- (b) युद्धाचे परिवर्तन
- (c) न्याय आणि अन्यायकारक मुद्दे
- (d) अनपेक्षित गनिमी युद्धे

पर्याय :

- (i) (ii) (iii) (iv)
- (A) (c) (a) (b) (d)
- (B) (d) (c) (b) (a)
- (C) (c) (d) (b) (a)
- (D) (a) (b) (d) (c)

10. पेलीनदाबा करार हा पुढीलपैकी कोणाशी संबंधित आहे ?

- (A) अफ्रीका अण्वस्त्रमुक्त क्षेत्र घोषित
- (B) आशिया अण्वस्त्रमुक्त क्षेत्र घोषित
- (C) दक्षिण अमेरिका अण्वस्त्रमुक्त क्षेत्र घोषित
- (D) दक्षिण पॅसिफिक अण्वस्त्रमुक्त क्षेत्र घोषित

JUN - 16225/II—B

11. Who coined the term MAD (Mutually Assured Destruction) ? (A) Eisenhower (B) John Foster Dulles (C) Donald Brennan (D) John F. Kennedy 12. Who formulated India's three stage nuclear programme ? (A) Homi Jehangir Bhabha (B) C. V. Raman (C) Anil Kakodkar (D) Homi Sethna 13. Indo-US Civil Nuclear Cooperation Agreement was signed in : (A) 2007 (B) 2005 (C) 2008 (D) 2010 14. What is human security ? (1) Freedom from fear. (2) Freedom from want. (A) Both (1) and (2) are correct (B) Both (1) and (2) are wrong (C) Only (1) is correct (D) Only (2) is correct	11. 'समान शाश्वत विध्वंस' ही संकल्पना कोणी मांडली ? (A) आयसेनहॉवर (B) जॉन फोस्टर डल्स (C) डोनाल्ड ब्रेनन (D) जॉन एफ. केनडी 12. भारताचा अण्विक कार्यक्रम तीन विभागात कोणी अधोरेखित केला ? (A) होमी जहांगिर भाभा (B) सी. वी. रमन (C) अनिल काकोडकर (D) होमी सेठना 13. भारत-अमेरिका अणु करारावर केव्हा स्वाक्षरी करण्यात आली ? (A) 2007 (B) 2005 (C) 2008 (D) 2010 14. मानवी सुरक्षा म्हणजे काय ? (1) भयापासून मुक्तता. (2) अपेक्षापासून मुक्तता. (A) (1) आणि (2) दोन्ही बरोबर (B) (1) आणि (2) दोन्ही चूक आहेत (C) फक्त (1) बरोबर आहे (D) फक्त (2) बरोबर आहे

JUN - 16225/II—B

15. Which statement is not correct about “arms control” ?
- (A) Halfway house between armament and disarmament
- (B) Aims at maintaining “Balance of Power”
- (C) Aims at providing “Collective Security”
- (D) Aims at strengthening “Deterrence”
16. How many nuclear weapon states are there under the NPT ?
- (A) 5
- (B) 8
- (C) 9
- (D) 10
17. The headquarters of Conference on Disarmament (CD) is located at :
- (A) Paris
- (B) Vienna
- (C) Geneva
- (D) New York
18. Which are the five Nuclear Weapon States (NWS) according to the NPT ?
- (A) Israel, India, China, USA, France
- (B) USA, Russia, China, France, UK
- (C) Germany, Japan, China, USA, UK
- (D) Russia, USA, UK, Pakistan and India

15. शस्त्र नियंत्रणाबाबत कोणते विधान बरोबर नाही ?
- (A) शस्त्रास्त्र आणि निःशस्त्रीकरण दरम्यान अर्धवट
- (B) शक्ती संतुलन प्रदान करण्याचे उद्दिष्ट
- (C) सामूहिक सुरक्षा प्रदान करण्याचे उद्दिष्ट
- (D) डिटेरन्स मजबूत करण्याचा उद्देश आहे
16. अण्वस्त्र प्रसारबंदी कराराशी खालीलपैकी किती राष्ट्रे संबंधित आहेत ?
- (A) 5
- (B) 8
- (C) 9
- (D) 10
17. “निःशस्त्रीकरणाबाबत होणाऱ्या सभा” त्याचे प्रमुख कार्यालय कोणत्या शहरामध्ये आहे ?
- (A) पॅरीस
- (B) व्हिएन्ना
- (C) जिनेव्हा
- (D) न्यूयॉर्क
18. अण्वस्त्र प्रसारबंदी करार (NPT) नुसार कोणत्या पाच राष्ट्रांना “न्युक्लीअर वेपन्स स्टेट” म्हणून ग्राह्य धरण्यात येते ?
- (A) इस्त्राइल, भारत, चीन, अमेरिका, फ्रान्स
- (B) अमेरिका, रशिया, चीन, फ्रान्स, ब्रिटन
- (C) जर्मनी, जपान, चीन, अमेरिका, ब्रिटन
- (D) रशिया, अमेरिका, ब्रिटन, पाकिस्तान, भारत

JUN - 16225/II—B

19. The International Organisation that mediates on the issue of disarmament is :

- (A) North Atlantic Treaty Organisation
- (B) League of Nations
- (C) United Nations
- (D) Atlantic Charter

20. Consider the following statements regarding the Sea Dragon 22 exercise :

- (1) It is designed to practice and discuss Anti-Submarine warfare tactics.
- (2) It is a bilateral annual exercise between India and the US.

Which of the statements given above is/are correct ?

- (A) (1) only
- (B) (2) only
- (C) Both (1) and (2)
- (D) Neither (1) nor (2)

19. आंतरराष्ट्रीय संघटना कि जे निःशस्त्रीकरणाच्या समस्याबाबत मध्यस्थी करते ते संघटन :

- (A) नार्थ अटलांटिक ट्रिटी ऑर्गनायजेशन
- (B) लीग ऑफ नेशन्स
- (C) युनायटेड नेशन्स
- (D) अटलांटिक चार्टर

20. सागरी ड्रॅगन-22 या सरावाबाबत अर्थ पुढीलप्रमाणे ग्राह्य धरण्यात येतो :

- (1) सागरी युद्धपद्धतीचे डावपेचाचे नियंत्रण, चर्चा आणि सराव करणे.
- (2) भारत आणि अमेरिका यांच्या द्विपक्षीय संबंधाचा भाग म्हणून वार्षिक संयुक्त सराव करण्यात आला.

वरीलपैकी कोणते विधाने चूक/बरोबर आहेत ?

- (A) फक्त (1)
- (B) फक्त (2)
- (C) दोन्ही (1) आणि (2)
- (D) (1) आणि (2) यापैकी कोणतेही नाही

JUN - 16225/II—B

21. Which international body is responsible for ensuring nuclear safety systems ? (A) United Nations Organisation (UNO) (B) NPT Organization (NPTO) (C) International Atomic Energy Agency (IAEA) (D) BARC	21. आण्विक सुरक्षा प्रणाली सुनिश्चित करण्यासाठी कोणती आंतरराष्ट्रीय संस्था जबाबदार आहे ? (A) संयुक्त राष्ट्र संघटना (UNO) (B) एन.पी.टी. संघटना (NPTO) (C) आंतरराष्ट्रीय अणु ऊर्जा एजन्सी (IAEA) (D) बी.ए.आर.सी. (BARC)
22. Which conference was mandated by the UN General Assembly (UNGA) in order to strengthen South-South Cooperation (SSC) and in which country was it held ? (A) UNGC—SSC/New York—USA (B) SSC Conference/New Delhi-India (C) BAPA + 40/Argentina (D) SSC Summit/Brazil	22. दक्षिण-दक्षिण सहकार्य (SSC) मजबूत करण्यासाठी संयुक्त राष्ट्र महासभेने (UNGA) कोणती परिषद अनिवार्य केली होती आणि ती कोणत्या देशात आयोजित करण्यात आली होती ? (A) UNGC—SSC/न्यूयॉर्क—USA (B) SSC कान्फेरन्स/नवी दिल्ली-भारत (C) BAPA + 40/अरजिन्टीना (D) SSC Summit/ब्राजील
23. When and where was the first UN Conference on Technical Cooperation among developing countries held ? (A) 01 to 10th January, 2000 in New Delhi, India (B) 31st December 1995 in New York, USA (C) 30th August to 12th Sep., 1978 in Buenos Aires, Argentina (D) 01st October to 10th October 1990 in Beijing, China	23. विकसनशील देशांमधील तांत्रिक सहकार्यावर संयुक्त राष्ट्रसंघाची पहिली परिषद कधी आणि कुठे झाली ? (A) 01 ते 10 जानेवारी, 2000 नवी दिल्ली-भारत मध्ये (B) 31 डिसेंबर 1995, न्यूयॉर्क-अमेरिका मध्ये (C) 30 ऑगस्ट ते 12 सप्टेंबर 1978 Buenos Aires, Argentina मध्ये (D) 01 ऑक्टोबर ते 10 ऑक्टोबर 1990 बेजिंग (चीन) मध्ये

JUN - 16225/II—B

24. China, Taiwan and Vietnam are in dispute over the control of the archipelago after a war which is called : (A) War of South China Sea (B) Battle of the Paracel Islands (C) US–Vietnam War (D) War between North and South Korea	24. चीन, तैवान आणि व्हीएतनाम यातील राष्ट्रांमध्ये आर्कीपेलागो द्वीपसमूहाबाबतच्या वादाच्या खालीलपैकी काय संबोधण्यात येते ? (A) वॉर ऑफ साऊथ चायना सी (B) बॅटल ऑफ पारासल आयलेन्डस् (C) युएस-व्हीएतनाम वॉर (D) उत्तर आणि दक्षिण कोरीयामधील युद्ध
25. Where is the Headquarters (HQ) of United Nations Commissioner for Refugees (UNHCR) situated ? (A) New York, USA (B) United Nations Building, USA (C) Afghanistan (D) Geneva	25. (UNHCR) चे मुख्यालय कोठे आहे ? (A) न्यूयॉर्क, यूएसए (B) संयुक्त राष्ट्रांची मुख्यालय इमारत (C) अफगानिस्तान (D) जिन्हेवा
26. Who is the present (11th) UNHCR Chief of (Commissioner) now and when does his/her terms ended or will end ? (A) Ms. Hillary Clinton (31 March, 2024) (B) Mr. Fillipo Grandi (31 December, 2025) (C) Mr. Antonio Guterres (31 March, 2025) (D) Mr. Barrack Obama (31 March 2024)	26. सध्याचे 11वे UNHCR मुख्य आयुक्त कोण आहेत आणि त्यांचा कार्यकाळ कधी संपते ? (A) हिलेरी क्लिंटन (31 मार्च, 2024) (B) फिलिपो ग्रान्डी (31 डिसेंबर, 2025) (C) अन्टानिओ गुटेरेस (31 मार्च, 2025) (D) बराक ओबामा (31 मार्च, 2024)

JUN - 16225/II—B

27. Which of the following describes “Arab Spring” best ? (A) Excessive rain in Arabia (B) Spring season in Arab countries (C) Pro-democracy movement in West-Asia (D) Anti-Climate Change initiatives in Arab countries	27. खालीलपैकी कोणते “अरब स्प्रिंग” चे सर्वात जवळ व सर्वोत्तम वर्णन आहे ? (A) अरबस्तानात अतिवृष्टी (B) अरब देशांमध्ये वसंत ऋतू (C) पश्चिम आशियातील लोकशाही-समर्थक चळवळ (D) अरब देशांमध्ये हवामान बदल विरोधी उपक्रम
28. The Five Central Asian Countries were formerly part of : (A) India (B) China (C) Afghanistan (D) Soviet Union	28. पाच मध्य आशियाई देश, पूर्वी कोणत्या देशाचा भाग होते ? (A) भारत (B) चीन (C) अफगानिस्तान (D) सोवियत युनियन
29. Which is the EU agency that protects migrants in distress at sea ? (A) EU SEA ACT (B) EU Border Management Act (EUBMA) (C) FRONTEX (D) EBACGA	29. समुद्रात अडकलेले स्थलांतरितांना संरक्षण देणारी युरोपियन युनियनची संस्था कोणती आहे ? (A) युरोपियन युनियन समुद्री कायदा (B) युरोपियन युनियन सीमा व्यवस्थापन कायदा (EUBMA) (C) फ्रान्टेक्स (FRONTEX) (D) ई.बी.ए.सी.जी.ए. (EBACGA)

JUN - 16225/II—B

30. Which is the most comprehensive international legislation to protect migrant workers and their families ? When was it enacted and cause in to force ?
- (A) UN Treaty on Rights of Migrants (UNTRM) (1 Jan., 2000)
- (B) International Convention on the Protection of the rights of all migrant workers and members of their families (ICRMW) (July 01, 2003)
- (C) UNHCR Convention (31 December 1985)
- (D) Treaty of Migrant Workers (TMW) (01 April, 2005)
31. Senkaku isalnds are under the valid control of today.
- (A) Peoples Republic of China
- (B) Republic of China
- (C) Japan
- (D) South Korea
32. Archeological excavations in west coast revealed the remains of a dry-dock estimated to be more than 4000 years old. What is the name of that port ?
- (A) Mumbai
- (B) Paradeep
- (C) Calicut
- (D) Lothal
30. स्थलांतरित कामगार आणि त्यांच्या कुटुंबियांच्या संरक्षणासाठी सर्वात व्यापक आंतरराष्ट्रीय कायदा कोणता आहे ? तो केव्हा लागू झाला व केव्हा अंमलात आला ?
- (A) संयुक्त राष्ट्र परिषद स्थलांतरित लोक कायदा (UNTRM) (1 जानेवारी, 2000)
- (B) “स्थलांतरित कामगार व त्यांच्या कुटुंबातील सदस्यांच्या हक्कांच्या संरक्षणावरील आंतरराष्ट्रीय अधिवेशन” (01 जुलै, 2003)
- (C) यूएनएचसीआर अधिवेशन (31 डिसेंबर, 1985)
- (D) स्थलांतरित कामगार समझौता (01 एप्रिल, 2005)
31. सेनकाकु बेट हे आजच्या परिस्थितीत कोणाच्या नियंत्रणात आहे ?
- (A) पीपल्स रिपब्लिक ऑफ चायना
- (B) रिपब्लिक ऑफ चायना
- (C) जपान
- (D) दक्षिण कोरीया
32. पश्चिम किनाऱ्यावरील पुरातत्त्व उत्खननात एक कोरड्या गोदीचे अवशेष 4000 वर्षांहून अधिक जुने असण्याच्या अंदाज आहे. त्या बंदराचे नाव काय आहे ?
- (A) मुंबई
- (B) पेंरादीप
- (C) कालीकत
- (D) लोथाल

JUN - 16225/II—B

33. What is the name of project 17A frigate warship of Indian Navy commissioned by the President of India in August 2023 ? (A) INS Vikrant (B) INS Parakram (C) Vindhyagiri (D) Samudra Shakti	33. 17 ऑगस्ट 2023 मध्ये भारताच्या राष्ट्रपतींनी नियुक्त केलेल्या भारतीय नौदलाची एक फ्रिगेट नौका समर्पित केली त्या प्रकल्पाचे नाव काय आहे ? (A) आय. एन. एस. विक्रान्त (B) आय. एन. एस. पराक्रम (C) विंध्यागिरी (D) समुद्रशक्ती
34. 'Twang' is a part of (A) Sikkim (B) Arunachal Pradesh (C) Ladakh (D) Mizoram	34. तवांग हा कोणाचा भाग आहे ? (A) सिक्कीम (B) अरुणाचलप्रदेश (C) लदाख (D) मिझोराम
35. Who was the Defence Minister of India during Indo-Pak War 1971 ? (A) Baldev Singh (B) Krish Menan (C) Jagjivan Ram (D) Morarji Desai	35. 1971 च्या भारत-पाक युद्धाच्या वेळेस भारताचे संरक्षण मंत्री कोण होते ? (A) बलदेव सिंग (B) क्रिष मेनन (C) जगजीवन राम (D) मोरारजी देसाई
36. 'Malacca Strait' is a strait between : (A) Malaysia and Jawa (B) Jawa and Sumatra (C) Sumatra and Bali (D) Malaysia and Sumatra	36. मलक्का समुद्रधुनी ही ह्या दरम्यान आहे : (A) मलेशिया आणि जावा (B) जावा आणि सुमात्रा (C) सुमात्रा आणि बाली (D) मलेशिया आणि सुमात्रा

JUN - 16225/II—B

37. What is the line between Lakshadweep and Maldives ? (A) 8° channel (B) 9° channel (C) 10° channel (D) 11° channel 38. 'Chaman' crossing border is situated in : (A) Baloochistan, Pakistan (B) FATA, Pakistan (C) Tripura, India (D) Rajasthan, India 39. Wakhan corridor is a narrow strip territory of (A) Afghanistan (B) Pakistan (C) China (D) India 40. 'Operation Grand Slam' is associated with (A) 1947 War (B) 1962 War (C) 1965 War (D) 1971 War	37. लक्षद्वीप आणि मालद्वीपमधील रेषा आहे. (A) 8° चॅनल (B) 9° चॅनल (C) 10° चॅनल (D) 11° चॅनल 38. चमन क्रॉसिंग सीमा कुठे आहे ? (A) बलुचिस्तान, पाकिस्तान (B) फाता, पाकिस्तान (C) त्रिपुरा, भारत (D) राजस्थान, भारत 39. 'वखान' कॉरिडोर हा चा अरुंद प्रदेश आहे. (A) अफगानिस्तान (B) पाकिस्तान (C) चीन (D) भारत 40. ऑपरेशन ग्रँड स्लॅम हे कोणत्या युद्धाशी संबंधित आहे ? (A) 1947 वॉर (B) 1962 वॉर (C) 1965 वॉर (D) 1971 वॉर

JUN - 16225/II—B

41. What is right to self determination ? (A) The right of autonomy of nations to decide their own domestic identities (B) The right to intervene in domestic affairs of nation (C) The right to decide on the autonomy of other nations (D) The right to decide on the territorial limits of the nations 42. Which among the following is not a Non-Governmental Organisation (NGO) ? (A) Amnesty International (B) World Health Organisation (WHO) (C) Human Rights Watch (D) Greenpeace 43. Which among the following is not a Gandhian method to settle disputes ? (A) Satyagraha (B) Picketing (C) Sabotage (D) Boycott 44. The central teaching of Gandhi's thought is : (A) Spiritualism (B) Classless society (C) Truth and non-violence (D) Brotherhood	41. आत्मनिर्णयाच्या अधिकार म्हणजे काय ? (A) राष्ट्रांना त्यांची स्वताची कौटुंबिक ओळख ठरविण्याचा स्वायत्ततेचा अधिकार (B) राष्ट्रांना अंतर्गत समस्यांमध्ये हस्तक्षेप करण्याचा अधिकार (C) इतर राष्ट्रांच्या स्वयत्ततेबाबत निर्णय घेण्याचा अधिकार (D) राष्ट्रांच्या भूप्रदेशाबाबतच्या मर्यादाबाबत निर्णय घेण्याचा अधिकार 42. खालीलपैकी कोणते संघटन हे बिन-/असरकारी संघटन आहे ? (A) अँमेनेस्टी इंटरनॅशनल (B) वर्ल्ड हेल्थ ऑर्गनायजेशन (C) ह्युमन राईट्स वॉच (D) ग्रीनपीस 43. खालीलपैकी कोणती पद्धत ही गांधीजींच्या (पद्धत) तत्त्वप्रणालीनुसार 'तंटा मुक्तीसाठी' असंबंधित आहे ? (A) सत्याग्रह (B) पीकेटींग (C) सॉबोटेज (D) बॉयकोट 44. गांधीजींच्या विचार पुढीलपैकी कोणत्या घटकाशी केंद्रित आहे ? (A) अध्यात्मक विचार (B) वर्गहीन समाज (C) सत्य आणि अहिंसा (D) बंधुत्व

JUN - 16225/II—B

45. What does the term 'Peace' means ? (A) Ban of weapons of Mass Destruction (B) The Absence of conflict (C) The Absence of conflict plus the existence of dialogue, understanding and cooperation (D) Military cooperation 46. Who is the father of International Humanitarian Law ? (A) Henry Durant (B) William Durant (C) Henry Kissinger (D) Dean Acheson 47. Caste violence is an example of : (A) Structural Violence (B) Cultural Violence (C) Physical Violence (D) Personal Violence 48. Which among the following is advocacy group ? (A) Red Cross (B) Doctors without Frontiers (C) World Health Organisation (D) Amnesty International	45. शांतता म्हणजे काय ? (A) प्रचंड विनाश करणाऱ्या शस्त्रास्त्रावर बंदी (B) संघर्ष मुक्त वातावरण (C) संघर्ष मुक्त वातावरण, संवाद, सहकार्य आणि समजूतदारपणा (D) लष्करी सहकार्य 46. आंतरराष्ट्रीय मानवतेच्या कायदाच्या जनक कोण आहे ? (A) हेन्री डुरंट (B) विलियम डुरंट (C) हेन्री किर्सींगर (D) डीन अँकेसन 47. जातीय हिंसाचाराचे हे उदाहरण आहे : (A) संरचनात्मक हिंसा (B) सांस्कृतिक हिंसाचार (C) शारीरिक हिंसाचार (D) वैयक्तिक हिंसाचार 48. खालीलपैकी कोण अडवोकेसीचे गट आहे ? (A) रेड क्रॉस (B) डॉक्टर्स विदाउट फ्रन्टीयर्स (C) जागतिक आरोग्य संघटना (D) अँमनेस्टी इंटरनेशनल

JUN - 16225/II—B

49. The ideas about reconciliation that helped South Africans to deal with apartheid's powerful legacies was given by :

- (A) Archbishop Desmond Tutu
- (B) Archbishop Thomas Becket
- (C) Nelson Mandela
- (D) Mahatma Gandhi

50. Identify the linkages between environment and security :

- (1) Environmental degradation directly or collaterally inducing conflict.
- (2) Environmental degradation exerting negative impacts on human security.
- (3) Ecological security, in which human activities pose negative impacts on the environment.

Choose the correct option :

- (A) (1) and (2) only
- (B) (1) and (3) only
- (C) (2) only
- (D) (1), (2) and (3)

49. दक्षिण अफ्रीकेत वर्णभेदाच्या विरोधात सळोखा (समेट) घडवून आणण्यासाठी पुढीलपैकी कोणाचे योगदान आहे ?

- (A) अर्चबिशप डेसमन्ड टूटू
- (B) अर्चबिशप थॉमस बिकेट
- (C) नेल्सन मंडेला
- (D) महात्मा गांधी

50. पर्यावरण आणि सुरक्षा यातील संबंध पुढीलप्रमाणे ओळखा :

- (1) पर्यावरणाचा न्हास थेट किंवा कोलेटरल संघर्ष प्रवृत्त करते.
- (2) पर्यावरणाचा न्हास मानवी सुरक्षेवर नकारात्मक परिणाम करतो.
- (3) पर्यावरणीय सुरक्षा ज्यामध्ये मानवी क्रियाकलाप पर्यावरणावर नकारात्मक परिणाम करतात.

बरोबर उत्तर निवडा :

- (A) फक्त (1) आणि (2)
- (B) फक्त (1) आणि (3)
- (C) फक्त (2)
- (D) (1), (2) आणि (3)

JUN - 16225/II—B

51. Which unit was constituted under the 'Disaster Management Act, 2005' ?

- (A) National Disaster Management Authority
- (B) National Disaster Response Force
- (C) State Disaster Response Force
- (D) All of the above

52. In 2006 National Disaster Response Force was constituted with Battalions.

- (A) 8
- (B) 9
- (C) 10
- (D) 11

53. Main cause of massive flood in Uttarakhand in 2013 was

- (A) Heavy Rain
- (B) Cloudburst
- (C) Snowfall
- (D) Landslide

51. आपत्ती व्यवस्थापन ॲक्ट २००५ नुसार खालीलपैकी कोणत्या संघटनाची निर्मिती करण्यात आली ?

- (A) नॅशनल डिझास्टर मॅनेजमेंट ॲथॉरिटी
- (B) नॅशनल डिझास्टर रिसपॉन्स फोर्स
- (C) स्टेट डिझास्टर रिसपॉन्स फोर्स
- (D) वरील सर्व संघटन

52. २००६ मध्ये राष्ट्रीय आपत्ती प्रतिसाद दलात किती बटालीयनसूचा समावेश करण्यात आला ?

- (A) ८
- (B) ९
- (C) १०
- (D) ११

53. २०१३ मध्ये उत्तराखंड येथे जो महाभयंकर महापूर आला त्याचे प्रमुख कारण हे पुढीलप्रमाणे आहे :

- (A) प्रचंड प्रमाणात पाऊस
- (B) ढगफुटी
- (C) हिमवृष्टी
- (D) भूस्खलन

JUN - 16225/II—B

54. Famous Tsunami of 2004 create by a major earthquake was caused by a rupture along the fault between the plate and the Indian Plate.

- (A) Asia
- (B) Burma
- (C) Malaysia
- (D) Sumatra

55. Which body system is most affected by COVID-19 ?

- (A) Kidney
- (B) Heart
- (C) Lung
- (D) Skin

56. What is the motto of NDRF ?

- (A) Apada Aur Sewa
- (B) Apada, Sewa, Sadaiv, Sarvatra
- (C) Sarvatra, Apada, Sewa
- (D) Sarvatra, Sadaiv, Sewa

54. त्सुनामी 2004 मोठ्या भूकंपामुळे निर्माण झाली प्लेट आणि भारतीय प्लेटमधील बिघाडामुळे.

- (A) आशिया
- (B) बर्मा
- (C) मलेशिया
- (D) सुमात्रा

55. कोविड-19 मुळे शरीराचा कोणता भाग जास्त प्रमाणात प्रभावित होतो ?

- (A) किडनी (मूत्रपिंड)
- (B) हार्ट (हृदय)
- (C) लंग (फुफ्फुसे)
- (D) स्कीन (त्वचा)

56. एन.डी.आर.एफ. चे बोधवाक्य कोणते आहे ?

- (A) आपदा और सेवा
- (B) आपदा, सेवा, सदैव, सर्वत्र
- (C) सर्वत्र, आपदा, सेवा
- (D) सर्वत्र, सदैव, सेवा

JUN - 16225/II—B

57. Where is Indian National Centre for Ocean Information Services (INCOIS), located ? (A) New Delhi (B) Mumbai (C) Hyderabad (D) Chennai	57. “इन्डीयन नॅशनल सेन्टर फॉर ओशन इन्फॉर्मेशन सर्व्हिसेस” या संस्थानाचे कार्यालय कोठे आहे ? (A) न्यु दिल्ली (B) मुंबई (C) हैद्राबाद (D) चेन्नई
58. Who control NDRF in India ? (A) Ministry of Defence (B) Ministry of Home (C) Ministry of Earth Science (D) Ministry of Civil Aviation	58. भारतातील नॅशनल डिझास्टर रिसपॉन्स फोर्स हे संघटन कोणत्या मंत्रालयाच्या अखत्यारित कार्यरत असते ? (A) संरक्षण मंत्रालय (B) गृह मंत्रालय (C) पृथ्वी विज्ञान मंत्रालय (D) नागरी विमान वाहतूक मंत्रालय
59. Which disaster is most prominent in India ? (A) Earthquake (B) Forest Fire (C) Flood (D) Water Pollution	59. भारतातील आपत्तीचे प्रमुख कारण कोणते ? (A) भूकंप (B) जंगलातील आग (वणवा) (C) महापूर (D) पाण्याचे/जल प्रदूषण
60. When did Tsunami of 2004 took place ? (A) On 16 December (B) On 26 December (C) On 26 November (D) On 26 October	60. 2004 मध्ये टी-सुनामी संकट कोणत्या दिवशी आले होते ? (A) 16 डिसेंबर (B) 26 डिसेंबर (C) 26 नोव्हेंबर (D) 26 ऑक्टोबर

JUN - 16225/II—B

61. What is Marshall Plan ?

- (i) It was proposed by George Marshall, US Secretary of State in 1947.
- (ii) European nations will create plan for their economic reconstruction.
- (iii) US will provide economic aid for reconstruction.
- (A) All three are correct
- (B) All three are wrong
- (C) Only (i) and (ii) are correct
- (D) Only (ii) and (iii) are correct

62. Match the items of List I with items of List II among the following :

List I

- (a) SAARC
- (b) WTO
- (c) WORLD BANK
- (d) Asian Productivity Organization

List II

- (i) Tokyo
- (ii) Kathmandu
- (iii) Geneva
- (iv) Washington

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (ii) (iii) (iv) (i)
- (B) (iii) (ii) (i) (iv)
- (C) (iv) (i) (iii) (ii)
- (D) None of the above

61. मार्शल प्लॅन म्हणजे काय ?

- (i) जॉर्ज मॉर्शल अमेरिकेचे स्टेट सेक्रेटरी यांनी सदर योजनेचा प्रस्ताव मांडला.
- (ii) युरोपियन राष्ट्रे आर्थिक पुनरुज्जीवनासाठी योजना तयार करतील.
- (iii) अमेरिका युरोपियन राष्ट्रांना आर्थिक पुनरुज्जीवनासाठी आर्थिक मदत करेल.
- (A) वरील तिन्ही उत्तरे बरोबर आहेत
- (B) वरील तिन्ही उत्तरे चूक आहेत
- (C) फक्त (i) आणि (ii) बरोबर आहे
- (D) फक्त (ii) आणि (iii) बरोबर आहे

62. योग्य जोड्या लावा :

सूची I

- (a) सार्क
- (b) जागतिक व्यापार संघटन बँक
- (c) जागतिक बँक
- (d) आशियन प्रोडक्टिव्हिटी ऑर्गनायझेशन

सूची II

- (i) टोकीओ
- (ii) काठमांडू
- (iii) जिनेव्हा
- (iv) वॉशिंगटन

संकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (ii) (iii) (iv) (i)
- (B) (iii) (ii) (i) (iv)
- (C) (iv) (i) (iii) (ii)
- (D) वरीलपैकी कोणतेही नाही

JUN - 16225/II—B

63. Who among the following is known to have laid the economic foundation of military power ?

- (A) Adam Smith
- (B) Abraham Lincoln
- (C) Richard K. Ashley
- (D) Henry Kissinger

64. With reference to 'Financial Action Task Force (FATF)', which of the following statements is/are correct ?

- (1) India is not a full member of FATF but it has partial membership status of this organization.
- (2) All permanent members of the Security Council except China are members of FATF.

Select the correct answer using the codes given below :

- (A) (1) only
- (B) (2) only
- (C) Both (1) and (2)
- (D) Neither (1) nor (2)

63. खालीलपैकी कोणी “लष्करी सामर्थ्याचा” आर्थिक पाया रचला ?

- (A) अँडम स्मिथ
- (B) अब्राहम लिंकन
- (C) रिचर्ड के. अँशले
- (D) हेन्री किसिंगर

64. फायनॉनशियल टास्क फोर्सच्या संदर्भात पुढीलपैकी कोणते विधान बरोबर आहे ?

- (1) भारत हा वरील संघटनाचा सदस्य नाही पण आंशिक सदस्यात्वचे स्थान आहे.
- (2) सुरक्षा समितीचे कायमस्वरूपी सदस्य चीन वगळता FATF चे सदस्य आहे.

अचूक पर्याय निवडा :

- (A) (1) फक्त
- (B) (2) फक्त
- (C) दोन्ही (1) आणि (2)
- (D) (1) पण नाही व (2) पण नाही

JUN - 16225/II—B

65. Who coined the term 'Soft Power' ? (A) Stephen Cohen (B) Joseph Nye (C) Barry Buzan (D) Winston Churchill 66. According to SIPRI Year Book 2023 India remained main importer of Major Arms during 2018-22 with a Global Share of : (A) 7 percent (B) 11 percent (C) 15 percent (D) 20 percent 67. According to SIPRI Year book 2023, which country is largest importer of Major Arms during 2018-22 ? (A) China (B) Saudi Arabia (C) India (D) Pakistan 68. Fiscal Mobilisation refers to : (A) Mobilisation of human resources (B) Increase in working hours (C) Mobilisation of financial resources (D) Mobilisation of Arms Procurements	65. सॉफ्ट पॉवर ही संज्ञा कोणी मांडली ? (A) स्टीफन कोहीन (B) जोसेफ नेय (C) बेरी बुझान (D) विंस्टन चर्चिल 66. सिप्रि (SIPRI) ईअर बुक 2023 नुसार 2018-22 या कालखंडात भारत हा शस्त्रास्त्र आयात करणारा एक महत्त्वपूर्ण देश होता. याची वैश्विक भागीदारी ही आहे : (A) 7% (B) 11% (C) 15% (D) 20% 67. सिप्रि (SIPRI) 2023 वार्षिक अहवालानुसार 2018-22 या कालखंडात कोणता देश शस्त्रास्त्र आयात करण्यात सर्वात जास्त होता ? (A) चीन (B) सौदी अरेबिया (C) भारत (D) पाकिस्तान 68. फिसकल मोबीलायजेशन पुढीलपैकी कोणाशी संबंधित आहे ? (A) मानवी साधनसंपत्तीची गतिमानता (B) कामांचे तास वाढविणे (C) आर्थिक साधनांची गतिमानता (D) शस्त्रास्त्र पुरवठ्याची गतिमानता

JUN - 16225/II—B

69. Which one of the following is a tool of economic warfare ?

- (A) Defence production
- (B) Economic sanctions
- (C) Arms trade
- (D) Defence Diplomacy

70. Arrange the following theories in the chronological order in which they were conceptualised. Use the code given below :

- (i) Strategy of Massive Retaliation
- (ii) Theory of Absolute War
- (iii) Strategy of Flexible Response
- (iv) Strategy of Indirect Approach

Codes :

- (A) (i), (ii), (iii), (iv)
- (B) (ii), (iii), (iv), (i)
- (C) (iii), (iv), (ii), (i)
- (D) (ii), (iv), (i), (iii)

71. "Improving the level or quality of technology" is known as :

- (A) Technology upgradation
- (B) Technology acquisition
- (C) Technology life cycle
- (D) Transfer of technology

69. खालीलपैकी कोणता घटक आर्थिक युद्धपद्धतीचे साधन आहे ?

- (A) संरक्षण उत्पादन
- (B) आर्थिक निर्बंध
- (C) शस्त्रास्त्र व्यापार
- (D) डिफेन्स डिप्लोमसी

70. खालील सिद्धांत ज्या कालक्रमानुसार त्यांची संकल्पना होती त्या क्रमाने लावा :

- (i) स्ट्रॅटेजी ऑफ मॅसिव्ह रिटालियेशन
- (ii) थिअरी ऑफ अब्सल्युट वॉर
- (iii) स्ट्रॅटेजी ऑफ फ्लेक्सिबल रिसपॉन्स
- (iv) स्ट्रॅटेजी ऑफ इन्डायरेक्ट अप्रोच

संकेतांक :

- (A) (i), (ii), (iii), (iv)
- (B) (ii), (iii), (iv), (i)
- (C) (iii), (iv), (ii), (i)
- (D) (ii), (iv), (i), (iii)

71. गुणवत्तेची पातळीत वाढ किंवा गुणवत्तेमध्ये सुधारणा करणाऱ्या तंत्रज्ञानास पुढीलप्रमाणे संबोधण्यात येते :

- (A) टेक्नालॉजी अपग्रेडेशन
- (B) टेक्नालॉजी अक्विजेशन
- (C) टेक्नालॉजी लाईफ सायकल
- (D) ट्रान्सफर ऑफ टेक्नालॉजी

JUN - 16225/II—B

72. The possibility of which war has enhanced the importance of the size of territory as a source of National Power ?
- (A) Limited War
(B) Nuclear War
(C) Psychological War
(D) Conventional War
73. Blue Dot Network initiative has been led by which of the following countries ?
- (A) US, Japan and Australia
(B) US, Japan and UK
(C) Japan, India and Australia
(D) China, US and Japan
74. For whom military strategy was an integral part of science of polity and he made no distinction amongst Military techniques, statecraft and national security ?
- (A) For Kautilya
(B) For Clausewitz
(C) For W. Michel
(D) For Pandit Nehru
72. कोणत्या युद्धामुळे राष्ट्रीय शक्तीचा स्रोत म्हणून क्षेत्राच्या आकाराचे महत्त्व वाढले आहे ?
- (A) मर्यादित युद्ध
(B) आण्विक युद्ध
(C) मानसशास्त्रीय युद्ध
(D) पारंपारिक युद्ध
73. ब्लू डॉट नेटवर्कबाबत खालीलपैकी कोणत्या राष्ट्राने पुढाकार घेतला ?
- (A) अमेरिका, जपान आणि ऑस्ट्रेलिया
(B) अमेरिका, जपान आणि ब्रिटन
(C) जपान, भारत आणि ऑस्ट्रेलिया
(D) चीन, अमेरिका आणि जपान
74. ज्याच्यासाठी, लष्करी रणनीती हा राजनैतिक भाग होता आणि त्याने लष्करी तंत्र, राज्यकले आणि राष्ट्रीय सुरक्षा यामध्ये कोणताही फरक केला नाही तो सैनिकी विचारवंत म्हणजे :
- (A) कौटिल्य
(B) क्लॉजवित्ज
(C) डब्ल्यू. मिशेल
(D) पंडित नेहरू

JUN - 16225/II—B

75. When did Chandrayan 3 made the soft landing on moon ?

- (A) On 21st August 2023
- (B) On 22nd August 2023
- (C) On 23rd August 2023
- (D) On 24th August 2023

76. Choose the appropriate code of Assertion and Reason :

Assertion (A) : War now-a-days is more influenced by the science of economics than the art of strategy.

Reason (R) : War is not a heavy consumer of economic resources.

Codes :

- (A) Both (A) and (R) are correct
- (B) Both (A) and (R) are not correct
- (C) (A) is correct, (R) is not correct
- (D) (A) is not correct, (R) is correct

77. India conducted ASAT test in the year :

- (A) 2018
- (B) 2019
- (C) 2020
- (D) 2021

75. चंद्रयान-3 चे अगदी सहजपणे चंद्रावर केव्हा लॅन्डिंग झाले ?

- (A) 21 ऑगस्ट 2023
- (B) 22 ऑगस्ट 2023
- (C) 23 ऑगस्ट 2023
- (D) 24 ऑगस्ट 2023

76. योग्य प्रतिपादन आणि कारणाची निवड करा :

प्रतिपादन (A) : आज युद्ध हे युद्धकला आणि डावपेच यांच्यापेक्षा अर्थशास्त्र व संबंधित विज्ञानाने जास्त प्रभावित आहे.

कारण (R) : युद्ध हे अधिक साधनसंपत्ती व आर्थिक साधनांचे भक्षण करीत नाही.

संकेतांक :

- (A) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आहेत
- (B) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर नाहीत
- (C) (A) बरोबर आहे पण (R) मात्र बरोबर नाही
- (D) (A) बरोबर नाही पण (R) मात्र बरोबर आहे

77. भारताने “अँन्टी सॅटेलाईट (ASAT)” चाचणी केव्हा घेतली ?

- (A) 2018
- (B) 2019
- (C) 2020
- (D) 2021

JUN - 16225/II—B

78. Where did the India–Sri Lanka joint military exercise, Mitrashakti 2023, conclude, bringing together troops from both countries Armes and Air Force ?

- (A) New Delhi
- (B) Colombo
- (C) Pune
- (D) Chennai

79. The father of “Artificial Intelligence” is :

- (A) Alan Turing
- (B) Charles Babbage
- (C) John McCarthy
- (D) Elon Musk

80. Which woman astronaut has set the record for the longest single space flight by a woman ?

- (A) Peggy Whitson
- (B) Jessica Meir
- (C) Christina Koch
- (D) Sunita Williams

78. भारत–श्रीलंका संयुक्त लष्करी सराव मित्रशक्ती 2023 या नावाने आयोजित करण्यात आला होता त्यात दोन्ही देशांचे भूदल व हवाईदलाचे सैनिक उपस्थित होते. हा संयुक्त सराव कोणत्या ठिकाणी आयोजित करण्यात आला होता ?

- (A) न्यू दिल्ली
- (B) कोलंबो
- (C) पुणे
- (D) चेन्नई

79. “आर्टिफिशियल इन्टेलिजन्सचा” जनक पुढीलपैकी कोण आहे ?

- (A) आलन ट्युरिंग
- (B) चार्लस बॅबेज
- (C) जॉन मॅकार्थी
- (D) ईलॉन मस्क

80. पुढीलपैकी कोणत्या महिला अंतराळ यात्रीने एकाच उड्डाणात दीर्घकाळासाठी रेकॉर्ड स्थापित केला ?

- (A) पेगी व्हिटसन
- (B) जेसिका मिर
- (C) क्रिस्तीना कोच
- (D) सुनिता विलियमस्

JUN - 16225/II—B

81. “One for All and All for One” is a concept related to : (A) Collective Defence (B) Sustainable Development (C) Collective Security (D) Military Alliance	81. “एकासाठी सर्व आणि सर्वासाठी एक” ही संबंधित संकल्पना यांची आहे : (A) सैनिकी युती (B) शाश्वत विकास (C) सामूहिक सुरक्षा (D) सामूहिक संरक्षण
82. What is not the objective of NAM ? (A) Maintaining peace (B) Opposing colonialism and imperialism (C) Opposing the proliferation of nuclear weapons (D) Aligning with power bloc	82. अलिप्तवादी चळवळीचा पुढीलपैकी कोणता पर्याय असंबंधित आहे ? (A) शांतता अबाधित राखणे (B) वसाहतवाद आणि साम्राज्यवादाला विरोध करणे (C) आण्विक शस्त्रास्त्राच्या प्रसाराला विरोध करणे (D) महासत्तेच्या गटाशी वेळप्रसंगी हातमिळवणी करणे
83. Who said that “security is not military hardware though it may include it, security is not military force though it may encompass it, security is development and without development, there is no security ?” (A) Michal Louw (B) K. Subramanyam (C) Robert Mc Namara (D) Winston Churchill	83. कोणी म्हटले “सुरक्षा ही लष्करी हार्डवेअर नसली तरी त्यात ती समाविष्ट असली तरी ती लष्करी शक्ती नसते, सुरक्षा म्हणजे विकास आणि विकासशिवाय सुरक्षा नसते” ? (A) मायकल लाओव (B) के. सुब्रमण्यम (C) रॉबर्ट मॅकनमारा (D) विन्सटन चर्चील

JUN - 16225/II—B

84. Which one of the following is not considered as an element or means of India's National Security ?
- (A) Non-Government Organisations
(B) Para-Military Forces
(C) Military Aviation
(D) Integrated Social Setup
85. Panama Canal connects :
- (A) Indian Ocean–Pacific Ocean
(B) Atlantic Sea–Indian Ocean
(C) Black Sea–Pacific Ocean
(D) Atlantic Sea–Pacific Ocean
86. Who is author of “The Revenge of Geography” ?
- (A) Robert Kaplan
(B) Fukuyama
(C) Samuel Huntington
(D) Martin Kaplan
87. Nationalism developed during the late medieval period in Europe is known as :
- (A) Colonial Nationalism
(B) Politico-religious Nationalism
(C) Vociferous Nationalism
(D) Anti-Colonial Nationalism
84. खालीलपैकी कोणता घटक हा भारताच्या राष्ट्रीय सुरक्षेचा घटक ग्राह्य धरण्यात आला नाही ?
- (A) अशासकीय संघटना
(B) अर्धसैनिक बळ
(C) लष्करी विमानचालन
(D) एकात्मिक सामाजिक व्यवस्था
85. पनामा कालवा हा खालीलपैकी कोणाशी (संलग्न) जोडला जातो ?
- (A) हिंदी महासागर–पॅसिफीक महासागर
(B) अटलांटिक समुद्र–हिंदी महासागर
(C) काळा समुद्र–पॅसिफीक महासागर
(D) अटलांटिक समुद्र–पॅसिफीक महासागर
86. “द रिव्हेन्ज ऑफ जीऑग्राफी” या पुस्तकाचे पुढीलपैकी कोण लेखक आहेत ?
- (A) रॉबर्ट कपलान
(B) फुकुयामा
(C) सम्युल हर्न्टिंगटन
(D) मार्टिन कपलान
87. मध्ययुगीन काळखंडाच्या पूर्व संध्येला युरोपमध्ये जी राष्ट्रवादाची भावना विकसित झाली ती भावना खालीलपैकी कोणत्या नावाने परिचित आहे ?
- (A) कोलोनियल नॅशनॅलिझम
(B) पॉलीटिको-रीलीजिअस नॅशनॅलिझम
(C) व्होकिफिरयुअस नॅशनॅलिझम
(D) अँन्टीकोलोनियल नॅशनॅलिझम

JUN - 16225/II—B

88. In which one of the following works published in 1919, Mackinder propounded his theory of 'Heartland' ?
- (A) Political Geography
(B) The Democratic Ideals and Reality
(C) Prisoners of Geography
(D) The Origin of First World War
89. Which school of thought argued that "The State has a monopoly on legitimate use of Physical Force" ?
- (A) Realist school
(B) Copenhagen school
(C) Welsh school
(D) Aberystwyth school
90. What is neo-realism ?
- (A) An attempt to ignore the unpleasant realities of the world
(B) An attempt to restate the basic ideas of realism in a more scientific form
(C) A claim that international society is basically orderly and peaceful
(D) A claim that individual human nature is central to an understanding of international relation
88. मॅकेन्डर यांचा मर्मभूमीचा सिद्धांतांना 1919 मध्ये खालीलपैकी कोणत्या पुस्तकात प्रकाशित करण्यात आला ?
- (A) पॉलिटिकल जीऑग्राफी
(B) दि डेमोक्रेटिक आयडीयलस् अँड रियलिटी
(C) प्रिजनर्स ऑफ जीऑग्राफी
(D) दि ओरीजन ऑफ फर्स्ट वर्ल्ड वॉर
89. कोणत्या विचारप्रणालीनुसार 'बळचा वापर करणे' हा राज्याचा विशेषाधिकार आहे ?
- (A) रियालीस्ट स्कूल
(B) कोपेनहेगन स्कूल
(C) वेल्श स्कूल
(D) अँबरस्टेवायथ स्कूल
90. नव वास्तवतावाद म्हणजे काय ?
- (A) जगातील कटु वस्तुस्थितीकडे दुर्लक्ष करण्याचा प्रयत्न करणे
(B) शास्त्रीय दृष्टिकोनातून मूलभूत वास्तवादाची संकल्पना पुनरुज्जीत करण्याचा प्रयत्न करणे
(C) आंतरराष्ट्रीय समाज हा व्यवस्थित आणि शांतताप्रिय आहे
(D) आंतरराष्ट्रीय संबंध समजावून घेणे हे वैयक्तिक मानवी स्वभावावर अवलंबून आहे

JUN - 16225/II—B

91. The Shaksgam Valley is a part of Pakistan Occupied Kashmir and ceded to China by Pakistan in the year of (A) 1961 (B) 1962 (C) 1963 (D) 1964	91. शक्शगॅमचे खोरे हा पाकव्याप्त काश्मीरचा भाग असून तो पाकिस्तानने चीनला कोणत्या वर्षी हस्तांतर केला ? (A) 1961 (B) 1962 (C) 1963 (D) 1964
92. India started to build the facilities in island of Mauritius for the improvement in sea and air transportation facilities. (A) Flat (B) Gunner (C) Agalega (D) Amber	92. मॉरीशसच्या बेटावर भारताने सागरी आणि हवाई वाहतुकीत सुविधा प्राप्त करण्यासाठी बांधकाम सुरू केले आहे. (A) फ्लॅट (B) गनर (C) अगलेगा (D) अंबर
93. Originally Sir Creek known as (A) Shwet Ganga (B) Ban Ganga (C) Kajhar Creek (D) Lakhpat Bandar	93. मुळतः “सरक्रिक” हे खालील एक पर्यायापैकी सुपरिचित आहे (A) श्वेत गंगा (B) बाण गंगा (C) कझार क्रिक (D) लखपत बंदर

JUN - 16225/II—B

94. What are the three elements of deterrence ?

- (A) Capabilities, Celerity and Severity
- (B) Certainty, Celerity and Severity
- (C) Certainty, Celerity and Commitment
- (D) Capabilities, Command and Structure

95. Who among the following propounded "Mandala Theory" of interstate relations ?

- (A) Shukracharya
- (B) V. P. Singh
- (C) Kautilya
- (D) Vishwamitra

96. With whom of medieval period General Mitchell opined about the same role of airforce in future war ?

- (A) Battle Axes
- (B) Armoured Knight
- (C) Cross bows
- (D) Long bows

94. खालीलपैकी कोणते तीन घटक प्ररोधाच्या सिद्धांताशी संबंधित आहेत ?

- (A) कॅपेबिलिटीज, सेलिरीटी अँड सिव्हॅरीटी
- (B) सर्टानिटी, सेलिरीटी अँड सिव्हॅरीटी
- (C) सर्टानिटी, सेलिरीटी अँड कमिटमेन्ट
- (D) कॅपेबिलिटीज, कमान्ड अँड स्ट्रक्चर

95. आंतरराष्ट्रीय संबंधांसाठी 'मंडलासिद्धान्त' खालीलपैकी कोणी मांडला ?

- (A) शुक्राचार्य
- (B) व्ही. पी. सिंह
- (C) कौटिल्य
- (D) विश्वामित्र

96. मध्ययुगीन काळखंडातील जनरल मिशेल यांनी भविष्यात युद्धात हवाईदळाच्या समान भूमिकेबद्दल कोणहाबरोबर आपले मत व्यक्त केले होते ?

- (A) बॅटल अॅक्सेस
- (B) आरमॅड नाईट
- (C) क्रॉस बोज
- (D) लाँग बोज

JUN - 16225/II—B

97. Match the Military Thinkers with their related field of war doctrines on the basis of the following List I and List II :

List I

- (a) Sun Tzu
- (b) Kautilya
- (c) Machiavelli
- (d) Jomini

List II

- (i) Mass Army
- (ii) Military Power
- (iii) Mandala Theory
- (iv) The Art of War

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (i) (ii) (iii) (iv)
- (B) (iv) (iii) (ii) (i)
- (C) (ii) (i) (iii) (iv)
- (D) (iii) (iv) (i) (ii)

97. लष्करी विचारवंतांशी सांगड/जोड्या त्याच्या सिद्धांताशी लावा :

सूची I

- (a) सुनत्सु
- (b) कौटिल्य
- (c) मॅकेव्हली
- (d) जोमिनी

सूची II

- (i) समूह सेना
- (ii) लष्करी शक्ती
- (iii) मंडल सिद्धांत
- (iv) युद्धाची कला

संकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (i) (ii) (iii) (iv)
- (B) (iv) (iii) (ii) (i)
- (C) (ii) (i) (iii) (iv)
- (D) (iii) (iv) (i) (ii)

JUN - 16225/II—B

98. Name the book of Guilio Douhet which was published in 1942 ?

- (A) Impact of Air Power
- (B) Command of the Air
- (C) Air Command
- (D) Victory Through Air Power

99. How many times Jawaharlal Nehru was nominated for the Nobel Prize ?

- (A) 10 times
- (B) 11 times
- (C) 12 times
- (D) 13 times

100. Niccolo Machiavelli was born on 3rd May 1469 in city of Italy.

- (A) Florence
- (B) Rome
- (C) Venice
- (D) Naples

98. 1942 मध्ये गुईलिओ दोहीत यांचे कोणते पुस्तक प्रकाशित करण्यात आले होते ?

- (A) इम्पॅक्ट ऑफ एअर पॉवर
- (B) कमान्ड ऑफ द एअर
- (C) एअर कमान्ड
- (D) व्हिक्टरी थ्रु एअर पॉवर

99. नोबेल पारितोषिकासाठी भारताचे पंतप्रधान श्री जवाहरलाल नेहरू यांचे नाव किती वेळा नॉमिनेट करण्यात आले ?

- (A) 10 वेळा
- (B) 11 वेळा
- (C) 12 वेळा
- (D) 13 वेळा

100. निकोलो मॅकेव्हली यांचा जन्म 3 मे 1469 रोजी इटलीच्या कोणत्या शहरात झाला ?

- (A) फ्लोरेन्स
- (B) रोम
- (C) व्हिनाईस
- (D) नॅपल्स

JUN - 16225/II—B

ROUGH WORK

